

Hans Majestet Kongens tale til det 73de ordentlige Storting
ved dets åpning.

Hr. president, Folkets representanter.

Jeg hilser folkets representanter velkommen til sin ansvarsfulle gjerning. Jeg vil uttale det ønske og det håp, at det må lykkes Stortinget til gagn for fedrelandet å løse de mange og vanskelige oppgaver som melder sig.

Rikets forhold til fremmede makter er vennskapelig.

Jeg har i årets løp gjengjeldt H. M. Dronningen av Nederlands besøk i Norge i 1922 og avlagt offisielt besøk hos D. D. M. M. Belgiernes Konge og Dronning.

Norge har vært representert ved Folkenes Forbunds 4de Forsamling i september 1923 og på Forbundets 2nen almindelige Konferanse for Samferdsel og Transitt i november —desember 1923.

Forhandlingene med Finnland angående visse grense- og nabospørsmål har vært fortsatt. De to lands delegasjoner er kommet til enighet om forslag til konvensjoner om grensen mellom Finnmark fylke og Petsamo herred og om samferdsel på Pasvik- og Jakobselv samt om konvensjonsforslag til ordning av fisket i nevnte elver. Disse forslag er forelagt de respektive regjeringer til approbasjon og delegasjonene vil antagelig i nær fremtid søke å tilendebringe behandlingen av de spørsmål som ennå gjenstår.

Meddelelse er innløpet fra Spitsbergentraktatens øvrige signatarmakter om at de godkjenner den norske regjerings endelige utkast til bergverksordning for øgruppen. Traktaten, bilagt med dette utkast, vil i nær fremtid bli forelagt Stortinget. Forslag til de fornødne lovregler om Spitsbergen vil i forbindelse hermed bli fremlagt.

Regjeringen har erklært sig villig til å inntre i forhandlinger med Russland til ordning av de spørsmål som er uavgjort mellom de to land.

De forhandlinger som sistleden høst påbegyntes med Danmark angående Grønlandsspørsmålet vil med det allerførste bli fortsatt i Kristiania av de to lands delegasjoner.

Forhandlingene med Portugal har ført til avsluttelse av en handels- og sjøfarts-overenskomst med det nevnte land.

Med Spania er forhandlinger blitt innledet om inngåelse av ny traktat til avløsning av den overenskomst som ble avsluttet i oktober måned 1922.

Norge er i årets løp blitt diplomatisk representert også i Ungarn.

Våre næringsveier har også i det forløpne år virket under vanskelige forhold. Jordbrukskretsen har hatt et dårlig år og skogbrukets avkastning har vært noget under middels. Handelen har også i året 1923 for en stor del måttet kjempe med de samme vanskeligheter som i det foregående år, men der kan dog spores nogen bedring i form av øket omsetning og en gjeninntreden av mere normale forhold på enkelte områder. Industrien har likeledes arbeidet under vanskelige kår, men såvel innen eksport som hjemme-

industrien har der dog for flere bedrifters vedkommende vært fremgang. Fiskeribedriften har arbeidet under meget vanskelige forhold og verdiutbyttet er litet tilfredsstillende sett i forhold til de fremdeles meget høie driftsutgifter. Avsetningen har dog funnet villig sted under stort sett faste eller stigende priser.

For å mildne den økonomiske kries innvirkning på vårt bankvesen er der vedtatt lovregler, siktende til å skaffe de rammende banker og banklivet i det hele en større ro.

I det hele over den økonomiske depresjon fremdeles sin sterke innflydelse på vårt næringsliv og derigjennem også på statens finanser. Utgiftene til avdrag og forrentning på statsgjelden er sterkt stigende særlig fordi den kontraktmessige amortisasjon nu begynner for flere av de i de senere år optatte låns vedkommende, således for det i 1921 optatte kriselån, stort kr. 200 000 000,00, der skal tilbakebetales i løpet av 8 år. Videre har man til reduksjon av den svevende gjeld ansett det uomgjengelig nødvendig å opføre på budgettet for neste termin et betraktelig beløp til dekning av tidligere års underskudd m. v. Under disse omstendigheter har det vært nødvendig å opgjøre statsbudgettet med hårdhendt sparsomhet og man har sett sig tvunget til å nedsette eller sløffe bidrag til en rekke institusjoner og formål, selv om de i og for sig måtte ansees ønskelige. Man har dog såvidt mulig søkt å holde arbeidsbudgettene oppe. Budgettforslagene for hær og flåte er opgjort med den størst mulige sparsomhet for øie. De militære øvelser til lands og til sjøs er søkt mest mulig innskrenket.

Arbeidsløsheten er minsket i årets løp, gjennemgående har den ligget ca. 45 pct. under fjoråret. Hvorvidt den vil nødvendiggjøre særlige foranstaltninger fra det offentlige vil i tilfelle senere komme under overveielse.

Efter de erfaringer der er vunnet om de uheldige virkninger av brennevinsforbudet vil der bli fremsatt proposisjon om ophevelse av dette. De økede inntekter, som, om dette vedtas, vil innflyte i statskassen, vil bli foreslått tatt til inntekt på budgettet for neste termin til delvis dekning av det opførte beløp vedkommende forrige termins underskudd samt til avdrag på tidligere gitte bevilgninger til avhjelp av arbeidsledighet.

Der vil bli fremlagt for Stortinget forslag til lovregler, siktende til motarbeidelse av trust- og kartellmisbruk, også omfattende bestemmelser til avløsning av den nuværende midlertidige almindelige priskontroll.

Ikrafttredelsen av de nye civilprocesslover foreslåes utsatt til 1ste januar 1926.

Den i 1915 nedsatte kommisjon til revisjon av tolltariffen har avgitt sin innstilling. Proposisjon angående denne innstilling vil bli Stortinget forelagt.

Forsvarskommisjonens arbeide ventes avsluttet i begynnelsen av 1924.

Jeg ber Gud velsigne Stortingets gjerning og erklærer herved Norges 73 ordentlige stortings forhandlinger åpnet.

Gitt på Kristiania slott den 11te januar 1924.

Haakon.

A. Berge.

**N. F. Leganger,
kst.**

Det er ikke tilstrekkelig med å si at det er en viktig sak, men det er også viktig at vi ikke skal overgå fra et tilstandspunkt til et annet.

Hans Majestet Kongens beretning til Stortinget om rikets tilstand og bestyrelse i den tid som er forløpet, siden forrige beretning ble avgitt.

Vi Haakon, Norges Konge

Gjør vitterlig:

Overensstemmende med rikets grunnlov skal Hans Majestet herved meddele det nu forsamlende Storting beretning om rikets tilstand og bestyrelse i 1923.

Norge har i løpet av 1923 inngått handelsavtaler med Tsjekkoslovakiet og Litauen. Med Sverige er der avsluttet en overenskomst om luftfart. Der pågår for tiden forhandlinger om avsluttlelse av handelsavtaler med Estland, Lettland, Polen, Rumenia, Østerrike og Ungarn.

Det beløp på ca. 12 millioner dollars som ved internasjonal voldgiftsdom i 1922 tilkjentes en gruppe norske skibsredere som erstatning i anledning av det amerikanske Shipping Boards rekvisisjon av skibe og skibskontrakter under krigen blev i februar måned av den amerikanske regjering utbetal til Norges sendemann i Washington.

Forhandlingene med fremmede stater om gjensidig ophevelse av plikten for reisende til å la sine pass visere for innreise til vedkommende land er fortsatt, og overenskomster om ophevelse av denne viserings-tvang for almindelig reisende er nu avsluttet med Belgien, Frankrike, Italia, Luxembourg, Mexico, Nederland, Schweiz, Spania og Storbritannia.

På foranledning av Departementet for Sociale Saker har Utenriksdepartementet optatt forhandlinger med fremmede makter om overenskomster vedrørende gjensidige meddelelser i alle tilfelle hvor norske statsborgere innlegges på sinssykeanstalt i vedkommende fremmede stat, eller den fremmede stats borgere innlegges på sinssykeanstalt i Norge. Sådanne overenskomster er nu avsluttet med Chile, Danmark, Finland, Frankrike, Japan, Mexico og Sverige.

Det er ikke tilstrekkelig med å si at det er en viktig sak, men det er også viktig at vi ikke skal overgå fra et tilstandspunkt til et annet.

Den 11te juli 1923 blev en protokoll om Finnlands tilslutning til den mellom Norge, Danmark og Sverige den 26de mai 1914 avsluttede konvensjon angående gjensidig understøttelse av trengende undertegnet i Stockholm av Norges sendemann dersteds i forening med den danske, finske og svenske regjerings befullmektigede.

Protokollen er blitt godkjent av Stortinget.

I henhold til «Lov om utenriksvesenet» er i 1923 blitt vedtatt «Almindelig Instruks for Utenrikstjenesten», felles for den samlede norske utenrikske representasjon.

Med Stortings samtykke er restaureringsarbeidet i Trondhjem domkirkes skib og tilhørende del av vestfronten i forrige år blitt gjenoptatt og utføres etter en av kirkens arkitekter levert arbeidsplan.

Artium er i 1923 bestått av 1 431 kandidater.

Ved Universitetet er i 1923 teologisk embedseksamen avgjort av 22 kandidater, juridisk av 108, statsøkonomisk av 36, medicinsk av 49, sproglig-historisk av 19 og matematisk-naturvidenskabelig av 9 kandidater.

Ved Norges tekniske Høiskole blev i 1923 optatt 131 faste studerende, herav 12 i arkitektavdelingen, 56 i bygningsingeniør-avdelingen, 32 i den elektrotekniske avdeling, 9 i kjemiavdelingen og 22 i maskinavdelingen. — I samme år er uteksaminert 135 kandidater, hvorav 17 arkitekter, 6 bergingeniører, 55 bygningsingeniører, 22 elektroingeniører, 14 kjemiingeniører, 13 maskiningeniører og 8 skibingeniører.

Antallet av de for Høiesterett henstående upådømte saker, som ved begynnelsen av 1ste sesjon 1923 var 1 138, nemlig 14 straffesaker og 1 124 borgerlige saker, utgjorde ved utgangen av 2nen sesjon 1923

1 139, nemlig 12 straffesaker og 1 127 borgerlige saker.

Utgiften ved undersøkelsen av lovovertrædelser m.v., som i budgetterminen 1921—22 utgjorde kr. 2 972 679,81, har i budgetterminen 1922—23 Andratt til kr. 2 735 003,92.

Det daglige middeltall av fanger i landsfengslene har i budgetterminen 1922—23 vært 393 mot 389 i forrige termin. I kretsfengslene og de større hjelgefengsler har det daglige middeltall i 1922—23 vært 613, nemlig 322 straffanger og 291 varetektsfanger mot henholdsvis 522, 283 og 239 i foregående termin.

Av Arbeiderbruk og Boligbanken er der i 1923 utbetalat pantelån med følgende beløp:

Brukslån	kr. 9 100,00
Boliglån	2 600,00

Tilsammen kr. 11 700,00

Samtlige de av banken tidligere bevilgede lån som ikke er frafalt er nu utbetalat. Da Den Norske Stats Småbruk- og Boligbank begynte sin virksomhet den 1ste januar 1917 ophørte som bekjent bevilgning av nye pantelån i Arbeiderbruk- og Boligbanken.

Banken har i 1923 ikke optatt noget seriellån.

Avg Småbruk- og Boligbanken er der i 1923 — for hovedsetet pr. 31te desember og for filialkontorene pr. 30te november — utbetalat pantelån med følgende beløp:

Smaabruk lån A (3½ pct.)	kr. 4 375,00
— lån A (4 pct.)	6 099 550,00
— lån B (4 pct.)	18 150,00
— lån B (4½ pct.)	40 128 300,00
Boliglån (4 pct.)	27 350,00
— (4½ pct.)	13 182 950,00
— uten kommunegaranti (4½ pct.)	138 050,00

Boliglån i Finnmark (2½ pct.)	260 950,00
Kr. 29 859 675,00	

Banken har i 1923 optatt et nytt innenrikske seriellån stort 37 millioner kroner hos Den Norske Handelsbank.

Oppgjort ved utgangen av 1922 var

Rikets brennbarende folketall, som ved folketellingen 1ste desember 1920 utgjorde 2 649 775, er ved utgangen av 1922 beregnet til 2 716 581 og ved årsskiftet 1923—24 kan den antagelig anslås til ca. 2 737 000.

Den oversjøiske utvandring har steget overordentlig sterkt i det siste år, særlig i 2net kvartal. I månedene januar—november utvandret i alt 18 213 personer (foreløbige tall) mot 6 328 i samme tidsrum 1922 og 6 456 i hele året 1922.

Ektekapshyppigheten har i 1923 holdt seg omtrent på samme høide som det foregående år. Antallet av gifte par var i de 3 første kvartalet av året 11 719 mot 11 779 i tilsvarende tidsrum 1922. I de samme 3 kvartalet 1923 fødtes 48 056 og døde 24 094; fødselsoverskudd altså 23 962. Det tilsvarende tall for 1922 var henholdsvis 50 845, 24 930 og 25 915.

Sundhetstilstanden i 1923 var — om enn bedre enn fjarårets — fremdeles mindre god, særlig på grunn av en også dette år i vintermånedene betydelig utbredt influenza-epidemi. De fleste andre epidemiske sykdommer derimot forekom i det hele i mindre utstrekning enn i 1922 idet dog skarlagensfeber og tildels kikkoste og meslinger viste en noget øket utbredning.

Hvad dødelighetsforholdet angår var dette etter de foreløbige oppgaver derom fra det Statistiske Centralbyrå fremdeles like så gunstig som i en rekke foregående år både hvad angår 1922 og den del av 1923 (de 9 første måneder), for hvilken opplysninger derom har kunnet skaffes.

De beregnede samlede leveomkostningene har ikke undergått så store forandringer i det siste år som i de foregående. I første halvdel av året svinget indekstallet mellom 236—238. Fra august til september gikk

indeksstallet ned 9 points. Dette skyldtes imidlertid næsten utelukkende nedgang i skatteposten og kan derfor ikke tilskrives selve prisnivåets bevegelse. I november steg leveomkostningene igjen, til 231, likesom desember vil vise ytterligere stigning. — Alt i alt ligger leveomkostningene i november ca. 31 pct. lavere enn på maksimum i desember 1920 og 9 points lavere enn november måned ifjor. — En gros-prisene er gått op i løpet av året; etter Økonomisk Revy fra 220 i desember 1922 til 244 i desember 1923 eller med ca. 11 pct.

De beregnede matvareutgifter er steget det siste år ca. 3 pct. og ligger nu ca. 121 pct. over 1914. Våre naboland Sverige og Danmark ligger betydelig lavere, Sverige bare 64 pct. over 1914 og Danmark 88 pct. (i juli). England ligger litt lavere enn Sverige, 73 pct., mens nivaet i de Forente Stater i september er bare ca. 46 pct. over 1914.

Matvareutgiftene holdt sig nogenlunde uforandret i første halvdel av året — indeks 212—214 —, steg i juli og august, falt litt i september og oktober for så å stige igjen de siste måneder. — Kjøtprisene var høiere i november 1923 enn i november 1922, gjennemsnittlig ca. 4 pct. Fleskeprisene er falt ca. 7 pct. Fiskeprisene har vært litt forskjellige, en del viser oppgang og en del nedgang. De samlede utgifter til fisk er nogenlunde de samme i år som i fjor. Melkeprisene holdt sig uforandret til oktober, men har steget litt pr. liter de siste måneder. Margarinprisene gikk ned i første halvdel av året, har steget i det siste og ligger nu 6 pct. høiere enn i fjor. Smør, egg- og osteprisene er også steget. Sukkerprisene er dog steget mest, gjennemsnittlig ca. 30 pct.; kaffeprisene bare vel 2 pct. Mel- og brødprisene er falt gjennemsnittlig ca. 5—8 pct. Brenselets pris er økt ca. 10 pct. Brenselsprisene er også steget det siste året; petroleumsprisene ca. 8 pct., kull- og kokesprisene henholdsvis ca. 5 og 9 pct. og vedprisene ca. 3 pct.

Utgiftene til bekledning er falt vel 4 pct. i de 3 første kvartaler (man har ikke

senere oppgaver enn for september) og ligger 127 pct. over 1914.

Posten «øvrige utgifter» er også falt litt i de 3 første kvartaler.

Den bedring som i annet halvår av 1922 viste seg på arbeidsmarkedet, er fortsatt i 1923. Arbeidsledigheten er tatt betydelig av og arbeidsforholdene viser gjen- nemgående en normal utvikling i året. Den almindelige sesongbevegelse kommer klart frem. Men arbeidsledigheten ligger fremdeles på et høit nivå, og økningen i den industrielle virksomhet foregår langsomt og ujevnt. Høstmånedene viser en del stigning i ledigheten, men denne må antas vesentlig å skyldes årstiden.

De store arbeidskonflikter i året har tildels satt sitt preg på forholdene.

Den første og langvarigste var typografkonflikten.

De største av de øvrige streiker gjelder papirindustrien, sagbruksindustrien, chokoladeindustrien og tobakksindustrien, hvortil kommer streiken i jernindustrien, som dog ikke er almindelig og som av arbeidsretten er dømt som ulovlig.

Disse streiker fulgtes av en stor-lockout som kun varte i 2 dager. Alle disse streiker og lockouter bortfalt den 27de november.

Opgavene over arbeidsledigheten blandt fagforeningsmedlemmer viser en noget ujevn bevegelse i de forskjellige fag.

I en del fag er stillingen betydelig forbedret. Dette gjelder særlig boktrykkere, formere, murere, papirindustriarbeidere. En del fag er i bedring, men nivaet ligger fremdeles høit. Dette gjelder f.eks. jern- og metallarbeidere og trearbeidere.

I de fag som har vært rammet av streik eller lockout må tallene bli noget usikre. For å vise arbeidsmarkedets bevegelse fra høsten 1922 til høsten 1923 anføres arbeidsledighetsprosenten for jern- og metallarbeidere og trearbeidere samt totalprosent for 11 fag (antall arbeidsledige ved månedens utgang i prosent av medlems-tallet):

	Jern- og metallar- beidere	Tre- arbeidere	Totalpro- centep for 11 fag
Oktober 1922	14,3	11,7	11,3
Januar 1923	15,0	23,3	16,1
April	> 11,1	14,0	11,2
Juli	> 7,5	6,2	6,9
Oktober	> 8,6		

	Jern- og metallar- beidere	Tre- arbeidere	Totalpro- centep for 11 fag
Oktober 1922	14,3	11,7	11,3
Januar 1923	15,0	23,3	16,1
April	> 11,1	14,0	11,2
Juli	> 7,5	6,2	6,9
Oktober	> 8,6		

Som uttrykk for tilstremningen av arbeidsøkende menn ved de offentlige arbeidskontorer hitsettes etter situasjonsrapportene fra Statens Arbeidsledighetsinspektorat tallene pr. 25de i hver av følgende måneder:

	Oktober 1922	Januar 1923	April	Juli	Oktober	November
	14 177	17 806	12 347	5 756	8 973	10 857

Det tilsvarende antall av ledige plasser er også i 1923 for ubetydelig til å være egnet til nogen dom over situasjonen.

Situasjonsrapportenes tall ligger betydelig under tallene i de tilsvarende måneder i 1922, men høstmånedene i 1923 viser adskillig stigning.

Efter situasjonsrapportene pr. 25de november anslår inspektøren for den offentlige arbeidsformidling det samlede antall arbeidsledige menn og kvinner i hele landet til ca. 18 600, mens antallet på samme tidspunkt 1922 blev anslått til ca. 25 600. I opgavene er ikke regnet med personer i nødsarbeide i alt ca. 9 000 mot vel 12 000 på samme tid 1922.

De arbeidere som i den siste tid er vanskeligst stillet, er ulærte arbeidere, jern- og metallarbeidere, bygningsarbeidere, sjøfolk og arbeidere ved vann-, vei- og jernbanebygning. Blandt kvinner er det særlig kontor- og butikkfunksjonærer og av industriarbeidersker, de arbeidende ved nærings- og nydelsesmiddelindustri, som har størst ledighet. Det er nu god tilgang til huslig arbeide.

Virksomheten ved de offentlige arbeidskontorer fra oktober 1922 til november 1923 kan belyses ved følgende hovedtall:

	Arbeids- søkende.	Ledige plasser.	Besatte plasser.
Oktober 1922	25 952	8 499	6 622
Januar 1923	30 447	6 350	5 129
April	27 414	11 121	8 329
Juli	17 390	8 874	6 569
Oktober	21 945	8 947	7 454
November	21 514	6 353	5 345

Denne statistikken viser at virksomheten ved de offentlige arbeidskontorer har økt betydelig. Virksomheten i henhold til midlertidig lov om prisreguleringen m. v. av 6te august 1920, med tilleggslover har i det store og hele vært begrenset til kontroll med konkurranseregulerende sammenslutninger og storbedrifter m. v. i forbindelse med håndhevelsen av forbudet mot å beregne urimelige priser. For å forebygge at den alminnelige forhøyelse av tollsatsene som fant sted fra 5te desember 1923 skulle medføre urimelige prisforhøyelse også på de forhåndenværende tidligere fortolde varelagre, blev der samme dag utfordiget forbud mot sådanne prisforhøyelser.

Siden forrige beretning er der meddelt stadfestelse på 80 offentlige stiftelser og legater med en samlet kapital av kr. 3 438 133,00.

Mengdeutbyttet av landets torskfiskerier har i 1923 vært betydelig større enn i noget av de foregående 6 år. Den samlede fangst utgjorde 51,6 millioner stykker mot 47,9 millioner stykker i 1922. Av nevnte utbytte faller 20,2 millioner stykker på vinter- og loddefisket i Finnmark, 17,0 millioner stykker på Lofotfisket og 5,2 millioner stykker på Romsdalsfisket. Prisen på torsken var betydelig lavere enn i 1922, så pengeverdiene blev mindre. Det samlede verdiutbytte anslås til 26,9 millioner kroner mot 34,6 millioner kroner og 22,0 millioner kroner i 1922.

Utførselen av klippfisk har vært meget større enn i det foregående år og for tørrfiskens vedkommende er der adskillig stigning; traneksperten er også gått betydelig opp.

Eksporten av torskfiskerienes produkter er således kommet i god gjenge, og vi er

kømmet bra inn igjen på våre gamle markeder etter at traktatforholdene er ordnet.

Årets storsildfiske innbragte mellom 250 000 og 260 000 mål eller 389 600 hl. til en verdi av 2,4 millioner kroner. De tilsvarende tall for 1922 og 1921 var henholdsvis 370 570 mål til en verdi av 3,8 millioner kroner og 212 500 mål til en verdi av 2,6 millioner kroner.

Vårsildfisket gav 1 934 600 hl. til en verdi av 7,8 millioner kroner, mot 1 261 200 hl. til en verdi av 7,2 millioner kroner i 1922 og 1 000 650 hl. til en verdi av 2,7 millioner kroner i 1921.

Fetsildfisket fra begynnelsen av juli til 22de desember slog dårlig til i forhold til de foregående år. Totalfangsten i nevnte tidsrum var bare 240 000 hl. til en verdi av ca. 3,8 millioner kroner mot 798 767 hl. i 1922 til en verdi av 7 millioner kroner og 706 554 hl. i 1921 til en verdi av 6 millioner kroner.

Utførselen av fersk sild er steget adskillig, idet der i januar–november 1923 er eksportert 86 416 tonn mot 60 831 tonn i samme tidsrum i 1922. Eksporten av salt sild er derimot gått noe ned, nemlig fra 153 228 tonn til 141 142 tonn, der er dog bare ubetydelige lagre tilbake.

Brislingfisket i 1923 må betegnes som mindre godt.

Av andre fiskerier kan nevnes kystmakrellfisket, som gav et verdiutbytte av 3,5 millioner kroner mot ca. 5 millioner kroner i 1922.

Hvalfangsten har i 1923 hatt et godt og utviklingsrikt år. Verdiutbyttet anslåes til over 60 millioner kroner.

Å dømme etter de almindelige konjunkturtegn skulde konjekturene i 1923 ha bedret seg. Prisnivået, som etter krisen i 1921 sank til høsten 1922, har i årets løp steget noe. Vår utenrikshandel er større enn i 1922 og virksomheten holder sig på mange områder forholdsvis godt opp. Imidlertid er vårt prisnivå fremdeles høyt i sammenligning med Amerikas Forente Stater, England og de øvrige valutasterke landene.

land, og vår kronens verdi er sunket i årets løp. Det er av viktighet å være opmerksom herpå ved bedømmelsen av året.

Utenrikshandelen er steget i omfang i sammenligning med 1922. Både innførselen og utførselen er i de første 3 kvartaler av 1923 7–8 pet. høyere enn i samme tidsrum i 1922.

Handelsbalansen viser for de tre første kvartaler et innførselsoverskudd på mellom 380 og 390 millioner kroner. Dette er litt mere enn i 1922. For de senere måneder har man ingen tall utenfor verdien av utførselen. Til og med november er der utført norske varer til en verdi av 726,1 millioner kroner eksklusive verdien av solgte skibe, mot 672,1 millioner kroner i samme tidsrum i 1922. Hertil kommer gjenutførte fremmede varer til en verdi av 19,3 millioner kroner, mot 21,9 millioner kroner i 1922.

De oppgaver som foreligger, viser at flere industribrancher har vært bedre beskjæftiget i 1923 enn i 1922. Andre brancher har ikke hatt fremgang. Lettelsen på arbeidsmarkedet tyder på, at beskjæftigelsesgraden i det store og hele er steget, — som tidligere nevnt.

For eksportindustrien kan enkelte eksporttall være betegnende.

Av trelast utførtes i januar–november 1923 i alt 847 737 m³, mot 965 944 m³ i 1922 og 982 835 m³ i 1913. Tallet for 1923 er således noe lavere enn i 1922; men det er den langvarige streik som har hemmet eksporten. For tremasse og cellulose er tallene 651 544 tonn i 1923, 544 084 i 1922 og 650 071 i 1913 og for papp og papir 203 072 tonn i 1923, 205 158 i 1922 og 165 806 i 1913.

Hermetikkexporten (19 627 tonn) når ikke fullt kvantumet for 1922. Denne industri har vært hemmet av dårlig fiske; men avsetningsforholdene har vært gunstige.

Av Norgesalpeter er der i de 11 første måneder eksportert et betydelig kvantum (138 862 tonn) til en verdi av 36,4 millioner kroner. Der er en liten nedgang i mengden i sammenligning med 1922. Aluminiumseksporten er øket til omkring 100 000 tonn i tiden fra januar til september.

omrent det dobbelte, til 11 277 tonn, likesom utførselen av hærdet fett og av cement er steget adskillig.

Vår grubeindustriens hovedprodukt svovelkis fremviser såvære eksporttall: 305 774 tonn i 1923 (januar–november), 399 147 tonn i 1922 og 388 674 tonn i 1913. Jernmalmeksporten er derimot steget ganske betydelig.

Dens del, av vår hjemmeindustri, som er knyttet til nærings- og nydelsesmiddelbranchen har, likesom i 1922 i det store og hele, vært godt beskjæftiget. Chokoladefabrikene har dog hatt en streik som har nedsatt produksjonen. Jernindustrien, som har vært sterkt berørt av den almindelige depressjon, kan fremvise oppgang i 1923 før streiken (29de oktober), men der er meget igjen før full beskjæftigelse er nådd. Importen av røjern og av jernplater er steget, likesom også importen av stangjern viser en liten oppgang. Tekstilindustrien har heller ikke på langt nær hatt full beskjæftigelse.

Innførselen av ull er sunket i sammenligning med 1922; men der er innført en del mør bomull.

Det økonomiske resultat har sikkert for flere bedrifter vært bedre enn i 1922; men der er fremdeles mange som arbeider tungt. Man skal anføre at kursene på industriaktier gjennemsnittlig er steget litt i årets løp.

Rikets handelsflåte er i året 1923 forminsket med 34 402 brutto tonn og utgjorde pr. 1ste januar 1924, 2 575 239 brutto tonn sammenlignet med 2 609 641 brutto tonn pr. 1ste januar 1923. Dampskibsfloaten er omrent uforandret i størrelse, 2 176 122 brutto tonn 1ste januar 1924 mot 2 176 956 brutto tonn i 1923. Motorskibstonnasjen viser en oppgang fra 244 283 brutto tonn til 266 131 brutto tonn, en økning på 21 848 brutto tonn. Seilskibsfloaten derimot er gått ned fra 188 402 brutto tonn til 132 996, en forminskelse på 55 406 brutto tonn. Nedgangen i den samlede tonnasje skriver sig således fra seilskibene, mens vår samlede damp- og motorskibsfloate er øket. Handelsfloatenes effektivitet er således øket i 1923.

Ved nybygning er i alt tilkommert 57 skibe på 75 992 brutto tonn. Av disse var 42 på 37 109 brutto tonn bygget i Norge.

Fraktene på verdensmarkedet har i det forløpne år nærmest hatt en nedgående tendens, om enn der har vært et par kortere perioder med forsøket tonnasjebøygning og nogen oppgang i fraktene. Gjennemsnittlig har fraktene på verdensmarkedet ligget lavere i 1923 enn i 1922. Regner man imidlertid fraktene som hovedsagelig er innsilt i pund og dollars, — om til norske kroner vil man, på grunn av vår valutas nedgang siden 1922, finne at de innsilte kronebeløp neppe var synnerlig mindre enn foregående år, særlig når man tar i betraktning at næsten hele vår flåte har vært i fart hele året. Mens således den oplagte tonnasje ved begynnelsen av 1922 utgjorde ca. 600 000 tonn, dvs. var den i november 1922 sunket til 278 500 tonn og utgjorde i november 1923 kun ca. 75 000 tonn, hovedsagelig seilskip.

Redusjonen i skibsopleggene har ført til at arbeidsledigheten blandt sjøfolk har avtatt. Arbeidsinspektørens situasjonsrapport over arbeidssøkende sjømenn ved de offentlige arbeidskontorer viser således at der pr. 11te desember 1923 var anmeldt 1 957 ledige sjøfolk mot 2 271 samme datum 1922. Når ledigheten fremdeles er ganske stor, skyldes dette kanskje flere årsaker. En av de viktigste årsaker er vel at mange norske sjømenn som tidligere har hatt hyre på utenlandske skip, i de senere år har måttet vike plassen for vedkommende lands egne borgere.

Med hensyn til skibsfarten på Norge skal anføres:

I tidsrummet januar–oktober 1923 kom der i alt til Norge fra utlandet 7 019 skibe, på tilsammen 4 206 361 netto tonn, herav med last 4 871, på 2 649 433 netto tonn. I januar–oktober 1922 var de tilsvarende tall 4 445 438 netto tonn og 2 367 788 netto tonn. Der er således oppgang i tonnasja ankommet med last. I samme tidsrum gikk der fra Norge 7 129 skibe på tilsammen 4 304 424 netto

tonn, hvorav med last 5 535 på 3 578 721 netto tonn. I 1922 var de tilsvarende tall 4 528 253 netto tonn og 3 842 720 netto tonn. Nedgangen i tonnasje ankommet i ballast og avgått med last skyldes utvilsomt den store nedgang i malmskipningen fra Narvik etter Ruhrokkupasjonen.

Av norske sjømenn og fangstmenn er i 1923 gjennem norske konsulater i utlandet hjemsendt kr. 978 268,00 i opspart hyre mot i 1922 kr. 834 807,00.

Postmengden viste i 1923 litt tilbakegang i forhold til det foregående år. Når postvesenets inntekter dog har vist fortsatt stigning, skyldes det at inntektene etter avregningene med utlandet i året var større enn i 1922.

Der er gjort endel endringer i den norsk-amerikanske pakkepostoverenskomst, i den mellom Norge, Danmark og Sverige avsluttede postoverenskomst samt i den mellom Norge og Island avsluttede almindelige postoverenskomst.

Under 28de juli/10de august 1923 er der
avsluttet en overenskomst om abonnement
på blad og tidsskrifter mellem Norge og
Island. Den trådte i kraft 1ste oktober
1923.

Den innenrikske statsunderstøttede dampskibsfart har arbeidet under vanskelige forhold på grunn av de almindelige nedgangstider med derav følgende forminskede fraktinntekter. De tidligere innskrenninger i lokalrutene m. v. har det fremdeles vært nødvendig å oprettholde, likesom det heller ikke har latt sig gjøre å kunne foreta nogen ytterligere almindelig nedsettelse av passasjer- og varefrakteme. For en rekke viktige varesorter er dog spesielle fraktnedsettelser skjedd.

Ved telegraf- og telefonvesenet viser telegraftrafikken nogen synkning, mens antallet af innenlandske telefonsamtaler og af telefonabonnenter stiger.

Turist- og reisetrafikken har stått betydelig over de nærmest foregående år. Etter oplysning fra Reiseforeningen viser statistikkene for 1923 en samlet inntekt av turist-trafikken på 16 millioner kroner.

Winterturisttrafikken i Norge er ennå i sin vorden. For de fleste rutens vedkommende gjelder det at sommersesongen begynte meget sent på grunn av det dårlige vær, men sesongen var ellers gjennemgående tilfredsstillende for de strøk som har sitt publikum blandt utenlandske reisende. For de norske turisters vedkommende var trafikken forholdsvis mindre.

Året 1923 må betegnes som et dårlig år for jordbruket. Værforholdene har så godt som over hele landet vært ugunstige i veksttiden, og avlingene er samtlige blitt under middelsåret, tildels betydelig under og i stor utstrekning av mindre god kvalitet.

Nydyrkningen og bureisningen holder sig vedlike nogenlunde som forrige år. At interessen holder sig oppe skyldes ikke mindst jordstyrrene, som utfolder en stor virksomhet med hensyn til å oplyse befolkning om statens foranstaltninger på disss områder og være behjelplig med utarbeidelse av andragender med nødvendige planer og overslag.

Bureisningen ved hjelp av arbeidsløse har vært fortsatt i løpet av året.

Arbeidet på det ene felt, Hvamsfeltet på Romerike, er på det nærmeste tilende bragt, og de 15 bebyggede og delvis opdyrkede gårder vil nu bli utbudt til salgs.

Ved Norges Landbruks høiskole blev i 1923 optatt i alt 73 studerende, nemlig 23 i jordbruksavdelingen, 5 i havebruksavdelingen, 2 i meieriatavdelingen, 13 i utskiftningsavdelingen og 30 i skogbruksavdelingen.

Der blev uteskaminet 26 landbrukskandidater, 8 havebrukskandidater, 1 meieri-kandidat, 7 utskiftningskandidater og 26 skogbrukskandidater, tilsammen 68.

Skogen har tiltross for den korte og kolde sommer hatt et nogenlunde tilfredsstillende vekstår, og den har vært skånet for større ulykker. Avsetning og priser ved eksport av treprodukter har vært tilfredsstillende, mens forholdene i så betrekning ved den innenlandske sommeromsetning har

vært mindre gode, men der er dog inntrådt adskillig bedring utover høstparten.

Stort sett kan man si at skogbruket har gitt et utbytte, der ligger noget under et middelsår.

Vårt land er fremdeles gått fri for de i utlandet herjende ondartede dyrefarsotter, og husdyrenes sundhetstilstand har forøvrig gjennemgående vært tilfredsstillende.

Oppførelsen av den av Stortinget besluttede veterinærhøiskole i Kristiania fortsettes.

Avviklingen av kriseadministrasjonene er i årets løp fortsatt.

Landets forsyning med korn og mel til menneskeføde er også i 1923 besørget ved det midlertidige statsmonopol. I alt er der innført ca. 85 000 tonn hvete, 200 000 tonn rug, 38 000 tonn bygg og ca. 52 000 tonn hvetemel. Dessuten er importert den mais, som der har vært bruk for ved Statens mølle på Vaksdal, i alt ca. 5 200 tonn.

Der har i løpet av 1923 vært nogen nedgang i kornprisene på verdensmarkedet. Ved årets utgang ligger verdensmarkedets pris for rug ca. 15 pct. lavere og for hvete og hvetemel ca. 7 pct. lavere enn ved årets begynnelse. Imidlertid har valutakursene gjennomsnittlig stått ca. 5 pct. høyere enn foregående år, således at cifprisene er ganske ubetydelig lavere enn i 1922. Det innenlandske prisnivå for korn og mel har i løpet av det siste år falt ca. 5 pct.

Der er i 1923 likesom i tidligere år i begrenset utstrekning tildelt vanskelig stillede kommuner en del landsmel med statstilskudd. Prisen på dette mel har gjennem hele året vært kr. 21,00 pr. 100 kg. inkl. sekks cif.

Processen om retten til det såkaldte kullfraktoverskudd er i årets løp bragt til avslutning, idet der er falt høiesterettsdom i saken. Ved dommen er staten tilkjent full rådighet over hele beløpet. Der vil bli forelagt Stortinget en proposisjon om fondets anvendelse.

Arbeidsdriften ved de av Stortinget bevilgede jernbaneanlegg samt vei-, vannbyg-

nings- og reguleringssarbeider er foregått i det vesentlige overensstemmende med de for samme lagte planer og i det omfang, som de gitte bevilgninger har tillatt. Til avhjelpe av den fremdeles rådende arbeidsløshet er der fortsatt med nødsarbeider ved jernbane-, vei- og forbygningsanlegg.

Der er iverksatt elektrisk drift av Ofotbanen (Narvik—Riksgrensen).

De jernbaner som pr. 30te juni 1923 var åpnet for ordinær drift hadde en samlet lengde av 3 445,1 km. hvorav 436,1 km. privatbaner og 3 009 km. statsbaner. Dessuten er der igangsat midlertid trafikk på Sørlandsbanen (til Gvarv) og Raumabanen (til Verma), tilsammen 86 km.

Inntektene ved statsbanenes drift har i siste driftsår 1922—23 utgjort ca. kr. 93 978 000,00, mot ca. kr. 104 851 000,00 i 1921—22. Inntektene har vært betydelig lavere enn det budgetterte beløp kr. 105 758 900,00. Samtidig er utgiftene sunket. I 1921—22 utgjorde driftsutgiftene ca. kr. 109 891 000,00, men i 1922—23 ca. kr. 91 249 000,00 (budgettert kr. 102 481 000,00). Dyrtidstillegg er ikke medtatt. Regnskapet for banenes drift viser et netto-overskudd av ca. 2,7 millioner kroner mot budgettert ca. 3,2 millioner kroner. Driftsresultatet er således ca. 1½ million kroner ugunstigere enn budgettert. Medtas dyrtidstillegg blir der et underskudd av ca. 1,8 millioner kroner.

Forsikringssummene for de i Norges Brandkasse forsikrede bygninger utgjorde ved begynnelsen av 1923 4 970 millioner kroner. Denne forsikringssum er i årets løp etter et foreløpig opgjør steget med omkring 200 millioner kroner og antas den 1ste januar 1924 å utgjøre 5 170 millioner kroner.

De hittil kjente brandskader i 1923 har bragt Brandkassens bygningsavdeling et tap på ca. kr. 8 170 000,00.

Brandkontingenten, som i 1922 utgjorde kr. 10 671 000,00, antas i 1923 å ville utgjøre kr. 10 980 000,00.

Avdelingens reservefond, som ved utgangen av året 1922 utgjorde kr. 4 437 000,00, antas ved utgangen av 1923 å ville være kr. 4 940 000,00.

Dessuten har avdelingen et ildsikringsfond og et avslagsfond på tilsammen kr. 930 000,00.

Brandkassens løsøreavdeling hadde ved begynnelsen av 1923 forsikringer til et samlet beløp av 336 millioner kroner, hvilken forsikringssum i årets løp er steget til ca. 360 millioner kroner.

Kontingenten, som for 1922 utgjorde kr. 769 811,00, er i 1923 steget til kr. 858 772,00. Efter de hittil kjente brådskader beløper avdelingens brandtap i 1923 sig til kr. 764 885,00, hvorav kr. 108 822,00 faller på de i året inntrufne katastrofebrander i Hennesberget og Evanger.

Rikets tollintrader, som for budgetterminen 1922—23 var anslått til kr. 80 000 000,00, har for samme termin etter fradrag for utbetalt tollgodtgjørelse i henhold til tolltariffens § 12 utgjort kr. 97 332 249,23.

Brennevinsavgiften var for budgetterminen 1922—23 oppført med 3 millioner kroner. Avgiften av det i samme termin fra oplagene utleverte almindelige brennevin med fradrag av avgiftsgodtgjørelse for utført brennevin og brennevin bestemt til teknisk og videnskapelig bruk m. v. har utgjort kr. 2 506 310,99.

Avgiften av etyletervirkningen, som for budgetterminen 1922—23 var anslått til kr. 100 000,00, har for samme termin utgjort kr. 69 125,70 etter fradrag av avgiftsgodtgjørelse for etyleter anvendt til teknisk eller videnskapelig bruk.

Ølavgiften, som for budgetterminen 1922—23 var anslått til kr. 15 000 000,00, har for samme termin utgjort kr. 14 850 692,61.

Avgiften av den innenlandske tobakksdyrkning, som for budgetterminen 1922—23 var anslått til kr. 10 000,00, har for samme termin intet innbragt.

Tobakkstempelavgiften som for budgetterminen 1922—23 var anslått til 12

millioner kroner, har for samme termin utgjort kr. 11 336 384,13.

Omsetningsavgiften av chokolade- og sukkervarer, som for budgetterminen 1922—23 var anslått til 12 millioner kroner, har for samme termin innbragt kr. 8 277 116,23. Avgiften er i statsregnskapet ikke intektsført særskilt, men som inntekt under «Stempelavgift av dokumenter».

Stempelavgiften av dokumenter, som for budgetterminen 1922—23 var anslått til kr. 9 000 000,00 har for samme termin innbragt kr. 9 271 336,37.

Statkassens aktiver, som ved utgangen av 1922 utgjorde kr. 111 379 800,00, vil antagelig ved utgangen av 1923 beløpe sig til kr. 120 005 900,00. Hertil kommer Statens Reservefond, stort nominelt kr. 40 000 000,00.

I 1923 er av Hypotekbanken ved hovedsetet (inntil 31. desember 1923) og lånekontorene (inntil 30. november 1923) utbetalat pantelån til samlet beløp kr. 37 442 200,00. I 1923 er der for banken optatt et innenlandsk serielån på 23 millioner kroner.

Ved myntinnretningen på Kongsberg er i 1923 for statkassens regning utmyntet ialt kr. 4 853 500,00 i skillemynt fordelt med
 kr. 2 570 000,00 i 50-ører
 • 1 340 000,00 i 25-ører
 • 855 000,00 i 10-ører
 • 46 800,00 i 5-ører
 • 31 700,00 i 2-ører
 • 10 000,00 i 1-ører

A. Faste lån, hvis renter og avdrag er oppført på statsbudgettet.

Disse lån, som ved utgangen av budgettåret 1921—22 utgjorde kr. 811 784,232,16, er i budgettåret ført ved det innenlandske statslånet av 1922, statslånet i Amerika av 1922 samt ved det i 1922 besluttede statstilskudd til Hypotekbankens grunnfond med tilsammen kr. 170 640 000,00 og for minsket ved innløsning av det innenlandske

statslån av 1917, II serie, statslånet i Amerika av 1916 samt ved avbetalinger for øvrig med tilsammen kr. 76 142 853,84. Disse lån androg således ved utløpet av terminen 1922—23 til kr. 906 281 378,32.

B. Faste lån, hvis renter og avdrag ikke er opført på statsbudgettet.

De tre lån, der ved utgangen av budgettåret 1921—22 henhørte under denne gruppe, nemlig valutalånet i Amerika av 1920, stort \$ 20 000 000,00 à kurs kr. 5,00 = kr. 100 000 000,00, innenlandsk statslån av 1921, (Kommunenes elektrisitetelån), stort kr. 50 000 000,00 og innenlandsk statslån av 1921 (Kriselånet), stort kr. 200 000 000,00, er ved utgangen av terminen 1922—23 opført med de tilsvarende beløp eller tilsammen kr. 350 000 000,00.

Med hensyn til valutalånet i Amerika av 1920, bemerkes at dette lån ved utgangen av budgettåret er formindsket ved opkjøp av obligasjoner til samlet pålydende \$ 2 306 500 = kr. 11 532 500,00 (etter kurs som ovenfor). Lånet, der som bekjent er overtatt av et innenlandsk bankkonsortium, opføres dog i den nedenfor meddelte oppgave med sitt oprindelige beløp, idet bemerkes, at Provianteringslånet i samme oppgave likesom i den i St. prp. nr. 1 for 1923 meddelte oversikt over statsgjelden pr. 30te juni 1922 er opført med fradrag av et til valutalånetets oprindelige størrelse svarende beløp av kr. 100 000 000,00, for hvilket beløp bankkonsortiet har gitt departementet midlertidige kvitteringer (jfr. nevnte St. prp. side 24).

C. Midlertidige lån.

Ved utløpet av budgettåret 1921—22 androg statkassens midlertidige veksle- og kontolån hos en rekke banker samt et midlertidig lån av Invalidefondet, ialt til kr. 86 206 000,00.

Ved utgangen av terminen 1922—23 utgjorde disse midlertidige veksle- og kontolån samt nevnte midlertidige lån av Invalidelånet ca. kr. 99 004 000,00, hvortil kommer to midlertidige lån av fondet for den ekstraordinære formuesskatt, samt av

Statens Reservefond på tilsammen ca. kr. 10 092 000,00, ialt kr. 109 096 000,00.

Den til finansiering av statens yareomsætning åpnede kassekreditt hos en rekke banker (Provianteringslånet) utgjorde ved slutningen av budgettåret 1921—22 kr. 159 140 000,00. Ved utgangen av 1922—23 androg denne kassekreditt til kr. 159 040 000,00. Av kassekreditten var ved utgangen av budgettåret 1921—22 benyttet med tillegg av uopgjorte renter et beløp av kr. 159 483 000,00 og ved utgangen av budgettåret 1922—23 kr. 154 030 000,00, hvorav imidlertid som ovenfor nevnt var meddelt midlertidige kvitteringer for kr. 100 000 000,00, tilrest kr. 54 030 000,00.

Den samlede midlertidige (svevende) gjeld utgjorde således ved utgangen av budgettterminen 1922—23 kr. 163 126 000,00 og den samlede statsgjeld kr. 1 419 407 378,82.

Statsregnskapet for budgetterminen 1922—23 er avsluttet med et regnskapsmessig underskudd av kr. 90 923 000,00. Samtidig er imidlertid beløpet av innestående ubenyttede utgiftsbevilgninger grått op med kr. 4 174 000,00. — Tillegges dette beløp fremkommer tilsammen som underskudd kr. 95 097 000,00.

Statkassens beholdning utgjorde ved utgangen av budgettåret 1921—22 kr. 15 707 000,00. Ved ovennevnte regnskapsmessige underskudd i statsregnskapet samt ved forskjellige av beholdningen utredede utgifter m.v. tilsammen kr. 91 071 000,00 — tilviste opgjøret av statkassen ved utløpet av budgetterminen 1922—23 et regnskapsmessig underskudd stort kr. 75 364 000,00.

I 1923 har der — overensstemmende med Stortingets beslutning av 5te mai 1923 — for rekruttårsklassen 1923 vært holdt rekruttskoler av den i vernepliktslovens § 49 fastsatte minimumsvarighet. Ennvidere har der vært holdt repetisjonsøvelser ved Hærrens Flyvesesen av den i vernepliktslovens § 50 fastsatte minimumsvarighet. Ved de øvrige våben og troppearter har regimentssamlingen vært innstillet.

Forsvarskommisjonen har fortsatt sitt arbeide og er nu på det nærmeste ferdig.

Norges geografiske Opmåling har utgitt følgende karter:

Landkarter:

- 1) Gradavdelingskart Stord (endelig utgave).
- 2) Gradavdelingskart Hemsedal (foreløpig utgave).
- 3) Geologisk kart Gran.
- 4) Geologisk oversiktskart over Kristiania-feltet.
- 5) Folketetthetskart (i 2 blader).

Sjøkarter:

- 1) Torbjørnskjær og Fuglehuk til Rakkeboene (ny utgave).
- 2) Svenner til Skien og Jomfruland (ny utgave).
- 3) Nordkapp og lille Tamsøy til Sværholt.
- 4) Porsangerfjorden, fra Jernøy til Kistrand.
- 5) Porsangerfjorden, fra Kistrand til Østerbotn og Lakselv.
- 6) Laksefjorden, fra bunnen til Tømmervik og Mårøy.
- 7) Sværholt og Hopseidet til Nordkyn og Mehavn.
- 8) Nordkyn til Tanahorn.
- 9) Jæderens rev til Bømmelhuk med Ryfylkefjordene.
- 10) Tanahorn til Vardø.
- 11) Støtt til Andenes.

De ordinære tokter og øvelser har i 1923 i det vesentlige vært utført overensstemmende med de gitte bevilgninger.

Der har også i 1923 forekommet innliggjort av et mindre antall miner. Disse er blitt uskadeliggjort av mannskap utsendt fra de sjømilitære distriktskommandoer.

I tiden 27de mars til 7de juni foretok kommandofartøyet «Heimdal» 5 turer til de norske fangstfelter ved Hvittehavets munning for opsyn og mulig assistanse for norske selfangere.

«Heimdal» har forøvrig vært stasjonert i Finnmark til slutten av juni da det ble beordret til Horten for eftersyn, legning av nytt dekk og delvis ominnredning. Transportfartøyet «Farm» deltok også i opsynstjenesten i Finnmark i tiden ca. 1ste april til 3dje juli da den ble stilt til disposisjon for deltagerne i Roald Amundsen s sikringsekspedisjon samt Hoels Spitsbergenekspedisjon. «Farm» overtok etter opsynstjenesten i Finnmark i september.

Både «Heimdal» og «Farm» har oppbragt utenlandske trawlere for ulovlig trawling på norsk territorium i Finnmark.

Kadettskibet «Tordenskjold» anløp under sommerens øvelser Stockholm, Helsingfors, Riga og Göteborg.

Alle øvrige tokter og øvelser har vært avholdt innenfor rikets grenser.

Ombygningen av Sletringen og Terningen fyre er ferdig og nye fyre er tent, likesom der ved de 2 anlegg er anbragt tåkesignaler. Et større antall fyrlamper og en rekke nye merker er anbragt.

Gitt på Kristiania slott den 11te januar 1924.

Under Vår hånd og rikets segl

Haakon.
(L. S.)

A. Berge.

N. F. Leganger,
kst.